

RIKSREVISIONEN

DNR: 31-2012-0490

RiR 2013:8

Energieffektivisering inom industrin – effekter av statens insatser

Bilaga 4 EU:s system för handel med
utsläppsrätter

Bilaga 4 EU:s system för handel med utsläppsrätter

EU:s system för handel med utsläppsrätter (Emission Trading Scheme, ETS) är ett styrmedel för att minska utsläppen av växthusgaser. ETS är det första större handelssystemet för växthusgaser i världen. Det startades i januari 2005. ETS är en av hörnstenarna i EU:s klimat- och energimål ”20-20-20”. Syftet är att minska utsläppen av växthusgaser på ett kostnadseffektivt och ekonomiskt verkningsfullt sätt. Systemet bygger på principen om utsläppstak och handel med utsläppsrätter. Utsläppstaket är den totala mängden tillåtna utsläpp för systemet som helhet och för varje anläggning som släpper ut växthusgaser. Det innebär att systemet ska säkerställa att utsläppsminskningarna inte överskrider utsläppstaket. Utsläppstaket kan dock öka genom att företagen kan köpa utsläppskrediter genom klimatsatser utomlands (mekanismen för ren utveckling, CDM och gemensamt utförande, JI), och på så sätt ökar det faktiska antalet utsläppsrätter i handelssystemet upp till en viss gräns över utsläppstaket.

ETS omfattar hittills tre tidsperioder. Den första perioden var en försöksperiod och avsåg åren 2005–2007. Den andra handelsperioden avsåg åren 2008–2012. Den tredje handelsperioden kommer att löpa under åren 2013–2020.

Varje medlemsstat inom EU har tilldelats utsläppsrätter för perioden 2008–2012 enligt en särskild bördefördelning. En viss mängd av en medlemsstats totala antal utsläppsrätter tilldelas under varje handelsperiod anläggningar som orsakar utsläpp. En utsläppsrätt ger anläggningen rätt att släppa ut ett ton koldioxidekvivalenter ett år. Anläggningar som ingår i handelssystemet får släppa ut växthusgaser, om de lämnar utsläppsrätter som motsvarar de faktiska utsläppen till respektive medlemsstats tillsynsmyndighet. Om anläggningen har underskott på utsläppsrätter i förhållande till dess utsläpp kan anläggningen köpa fler på marknaden. Om anläggningen har överskott på utsläppsrätter, kan den sälja överskottet.¹ Systemet omfattar utsläppen av växthusgaser från anläggningar såsom kraftverk, förbränningsanläggningar, oljeraffinaderier och järn- och stålverk samt fabriker som tillverkar cement, glas, keramik, pappersmassa, papper och papp.

För handelsperioden 2008–2012 ska minst 90 procent av utsläppsrätterna tilldelas gratis.² Resterande del kan säljas, till exempel genom att utsläppsrätterna auktioneras ut av respektive medlemsstat.

Från och med 2012 omfattar ETS även flygbolag. När den tredje handelsperioden (2013–2020) startar, kommer systemet att utsträckas till att omfatta fler sektorer, petrokemisk industri och företag för framställning av ammoniak och aluminium samt ytterligare gaser. En annan nyhet är att ett gemensamt tak för medlemsstaternas utsläpp införs i stället för nationella fördelningsplaner. Kommissionen beslutar om nivån på taket, som är

¹ Jfr prop. 2008/09:162 s. 77 f.

² Europaparlamentets och Rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, art. 10, EUT L 275 25.10.2003. Minst 95 procent av utsläppsrätterna tilldelades gratis i den första handelsperioden 2005–2007.

beräknad utifrån det totala antalet utsläppsrätter som fördelats under handelsperioden 2008–2012.

De svenska utsläppen av växthusgaser var preliminärt 61,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2011.³ Av dessa var 41,6 miljoner ton utsläpp utanför den handlande sektorn och 19,8 miljoner ton utsläpp inom den handlande sektorn. År 2011 tilldelades anläggningar i handelssystemet 22,7 miljoner utsläppsrätter. Totalt sett har utsläppen 2011 minskat med cirka 11 miljoner ton jämfört med år 1990.⁴

³ *Utsläppsstatistiken* redovisar exklusive utsläpp från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) och utrikes transporter. *Den svenska utsläppsstatistiken* redovisar utsläpp i Sverige. I utsläppsstatistiken ingår inte utsläpp från produktion av varor i andra länder för import till Sverige. Däremot ingår utsläpp från produktion av varor i Sverige för export till andra länder. Se Naturvårdsverket, *National Inventory Report 2013, Sweden*, s. 15 och s. 41 f. *Koldioxidekvivalenter* är en gemensam mättenhet för utsläpp av växthusgaser (CO₂e) och anger mängd av en växthusgas uttryckt som den mängd koldioxid som ger samma klimatpåverkan; påverkan av till exempel 1 kilo metan motsvarar klimatpåverkan av 21 kilo koldioxid.

⁴ Den handlande sektorn omfattar anläggningar inom industri- och energiproduktion. Verksamheter som till exempel transporter och bostäder omfattas inte av handelssystemet.